

Ὁ Βασιλεὺς ἐγέλασε τότε καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι, ἀφ' οὗ τοσοῦτον ἐπιμένω, συγκατατίθεται νὰ μ' ἀπαλλάξῃ τῆς θέσεως, ἣν δὲν θέλω νὰ δεχθῶ, ἀλλ' ἀμφιβάλλει ἂν ὁ Ὑπουργὸς θὰ συγκατανεύσῃ νὰ μοὶ δώσῃ ἄλλην.

1867.

Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους, ἐν τῇ μεγάλῃ ὑποδοχῇ τῶν Ἀνακτόρων, παρέστην ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Σώματος τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ προσεφώνησα, ἐν ὀνόματι αὐτῶν, τὸν Βασιλέα.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ ταῦτα διωρίσθη Πρόεδρος εἰς Ἀμερικὴν ὁ Στρατηγὸς Καλλέργης, παρ' οὗ καί, παρακληθεὶς, τῷ ἔγραψα τὴν προσφώνησιν, ἣν ἔμελλε ν' ἀπαγγείλῃ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Συμπολιτείας. Ἐξηκολούθουν δὲ πολλὰ περὶ διορισμοῦ καὶ ἐμοῦ, νῦν εἰς τὴν μέν, νῦν εἰς τὴν δὲ τῶν θέσεων διαδιδόμενα, καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Πρωσσίας μοὶ ἐξέφραζεν ἀγανάκτησιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἴδρυνε καὶ ἐν Βερολίνῳ Πρεσβείαν, δι' ἣν, ἔλεγεν, ὅτι ἐμὲ ὑπὲρ πάντας ἐθεώρει κατάλληλον.

Ἀλλ' ὁ Ὑπουργὸς εἶχεν ἤδη διαθέσει τὰ πάντα ἀμετακλήτως, καὶ δώσει ὑποσχέσεις εἰς πολιτικούς ἢ ἰδιωτικούς φίλους του, ὥστε ἡ ἰδέα τοῖς ἐπῆλθε, πρὸς ἀποζημιώσιν δῆθεν ἢ ἐνδίδοντες εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Βασιλέως, νὰ πέμψωσιν ἐμὲ ὡς ἐπίτροπον εἰς τὴν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος ἐν Παρίσις τελουμένην Ἐκθεσιν. Ἀλλ' ἐγὼ ἀποζημιώσεως, οὐδ' ἀξιώσιν, οὐδ' ἀνάγκην εἶχον, καί, κηρύξας ὅτι ἀρνοῦμαι ἀποστολήν, δι' ἣν δὲν θεωρῶ ἑμαυτὸν κατάλληλον, ἐπεδόθην αὐθις εἰς τὰς συνήθεις μου ἐργασίας, τὰς τῶν παραδόσεων, αἷς ἐπανελάβον τῇ 11ῃ Ἰανουαρίου, τὰς τῆς Πρυτανείας, τὰς τῆς συντάξεως τῶν Πολιτικῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς Ἐπιγραφικῆς καὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν Τριάκοντα, καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον μετέβην μόνον, ἀφ' οὗ ἔγραψα τῷ Τρικούπῃ, ἵνα ἐκφράσω τὴν ἀπορίαν μου, διατὶ ὁ Κλέων, ὡς γραμματεὺς προσδιορισθεὶς νὰ συνοδεύσῃ τὸν κ. Καλλέργην, διωρί-

1867

ζετο Β' τάξεως, ἐν ᾧ ἄλλοι, μὴ ἔχοντες, ὡς ἐκεῖνος, τὸ προηγούμενον δικαίωμα τῆς μακρᾶς ἀμίσθου ὑπηρεσίας, ὡς φερ' εἰπεῖν ὁ κ. Μ. Δραγούμης, ἐλάμβανον βαθμὸν Α' τάξεως.

Ἄλλ' ὁ Τρικούπης ἀποτόμως μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι ἡ διαφορὰ ἐστὶ μεγάλη, ὅτι αἱ σπουδαὶ τοῦ κ. Δραγούμη ἦσαν πολὺ ἀνώτεραι τῶν τοῦ Κλέωνος καὶ ἀπεφαίνετο οὕτως, ὡς ἂν ἦτο αὐτὸς ὁ ἐξεταστής των ἢ ἂν εἶχε παρευρεθῇ εἰς τὰς ἐξετάσεις, τέλος δὲ ξηρῶς μοὶ προσέθηκεν ὅτι ὁ διορισμὸς ἀπεφασίσθη, καὶ ἂν ὁ Κλέων δὲν τὸν δέχεται, ἄλλος θὰ διορισθῇ ἀντ' αὐτοῦ.

— Ἀλλὰ τοῦλάχιστον, ἠρώτησα, δύναμαι νὰ ἐλπίζω εἰς τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπόσχεσιν ὅτι, μετὰ τινα χρόνον, θὰ ἐπανέλθῃ ὁ ἀρχηγὸς τῆς πρεσβείας καὶ ὁ Κλέων θὰ μείνῃ ἐπιτετραμμένος.

— Διόλου, μοὶ εἶπε τοιαύτην ὑπόσχεσιν ἐσφαλμένως σᾶς ἔδωκαν (μοὶ τὴν εἶχε δώσει δ' ὁ Βασιλεύς). Ὅταν, μετ' οὗ μακρὰν διαμονὴν ἐν Ἀμερικῇ, ἐπιστρέψῃ ὁ Πρέσβυς, θὰ ἐπιστρέψῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ υἱὸς σας, καὶ θὰ μείνῃ ἰδιώτης.

Αἱ δυσμενεῖς καὶ ἥκιστα εὐγενεῖς αὗται ἀπαντήσεις μοὶ ὑπέδειξαν ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς εἶχε πιθανῶς ἄλλον τινα φίλον, ὃν ἠθέλε νὰ πέμψῃ εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἀπὴντα ἴσως ἀντίστασιν παρὰ τῷ Βασιλεῖ, δι' ὃ ἐπεθύμει νὰ προκαλέσῃ οἰκιοθελῶς παραίτησιν τοῦ Κλέωνος, ἢ ἐμοῦ δι' ἐκεῖνον. Τὴν εὐχαρίστησιν ὅμως ταύτην δὲν ἠθέλησα νὰ τῷ δώσω, οὐδὲ δικαίωμά μου ἐνόμισα νὰ θραύσω ἐγὼ τὸ στάδιον τοῦ υἱοῦ μου. Δι' ὃ, ἄφ' οὗ παρουσιάσθην καὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ἠσθάνθην λύπην διὰ τὴν θέσιν Του καὶ διὰ τὴν ἀσέβειαν, μεθ' ἧς τινὲς τῶν Ὑπουργῶν του τῷ προσεφέροντο, μοὶ εἶπε δὲ ν' ἀποταθῶ εἰς τὸν Σακελλαριάδην, ὡς μᾶλλον αὐτοῦ δυνάμενον. Οὐδὲν περαιτέρω ἀντέταξα, ὑπέκνυσα εἰς πάντας τοὺς ὄρους τοῦ Ὑπουργοῦ, καὶ ἔγραψα πρὸς τὸν Κλέωνα, ὅστις καὶ αὐτὸς ὑπέκνυεν.

Εἰς Λονδίνον Πρέσβυς ἐπέμφθη ὁ κ. Βραΐλας, καὶ τότε, ἀπερχόμενος, μοὶ ἀνέθηκε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐφημερίδος «ἡ Ἑλλάς», εἰς ἣν ἀπὸ τινος συνειργαζόμεν.

Κατὰ τὴν 16ην Ἰανουαρίου, μεσούσης τῆς Κρητικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐδόθη ἐν Ἀθήναις μουσικὴ συμφωνία ὑπὲρ τῶν ἐν

Ἑλλάδι προσφύγων ὀρφανῶν τῆς ἡρωϊκῆς νήσου, καὶ δι' αὐτὴν συνέταξα ὠδήν, ἣτις ἐψάλη τονισθεῖσα ἐπὶ μελωδίας τοῦ Βελλίνη,

Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ Ἰανουαρίου ἀπῆλθεν ὁ Καλλέργης εἰς Παρισίους, ἵνα ἐτοιμασθῇ διὰ τὸν ὑπερωκεάνειον πόρον του, καὶ ὁ Κλέων, εἰς ὃν ἔπεμψα εἰς Τεργέστην τὴν στολήν του, ἀπῆλθε καὶ αὐτός, ἵνα τὸν συναντήσῃ. Ἔλαβε δὲ συγχρόνως τὸ Πρωσικὸν παράσημον (τὸν Σιδηροῦν Σταυρὸν) ὁ Ἀριστείδης, διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ διαγωγὴν κατὰ τὸν Αὐστριακὸν πόλεμον· καί, ὀριστικῶς ἐγκριθείσης τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Αἰμυλίου εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Σχολεῖον Βερολίνου, καὶ τῆς καθάρσεως ἥδη ἀρθείσης, ἀπῆλθε, περὶ ἀρχὰς Φεβρουαρίου, ἡ οἰκογένεια πᾶσα ἐκ Τεργέστης εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Πρωσσίας.

Κατὰ τὴν 5ην δὲ Φεβρουαρίου εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῶ εἰς τὴν σκηνὴν τῶν Ἀθηναίων τὴν Παραμονήν, παρασταθεῖσαν ὑπ' ἐρασιτεχνῶν πρὸς ὄφελος τῶν Κρητῶν.

Τῇ 17ῃ δὲ τοῦ μηνὸς τὴν ἑσπέραν, παρευρέθην εἰς σκηνὴν σπαραξικάρδιον. Εἶχον πληροφορηθῇ ὅτι ἡ πρὸ καιροῦ ἐκ τοῦ στήθους πάσχουσα χαρίεσσα καὶ ὠραία θυγάτηρ τοῦ Κουμουνδούρου βαρέως ἡσθένει, καί, μεταβὰς παρ' αὐτῷ, τὴν εὖρον ἐπιθάνατον, καὶ ἔμεινα πλησίον των, παρηγορῶν τὸν δυστυχῆ πατέρα μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν εἰς τελευταῖον στεναγμὸν ἀπέπτη τὸ πνεῦμά της.

Ὁ Καλλέργης ἐν τούτοις, εἰς Παρισίους ἀπελθὼν, ἐχρονοτρίβει ἐκεῖ ἐν παρασκευαῖς, καί, ὥς ὁ ἴδιος μοι εἶπε, διανοούμενος, συνεπῶς πρὸς τὸν ὅλον του χαρακτῆρα, νὰ κατακτήσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Ἀμερικανῶν διὰ τῶν Ἀμερικανίδων, καὶ τὴν εὐνοίαν τούτων διὰ μικρῶν δώρων, ᾧ συνωνούμενος, ἔδαπάνη ἐν Παρισίοις χρήματα καὶ χρόνον, καί, τὸ χειρότερον, τὴν ὑγείαν του, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἡσθένησε, καὶ ἡ νόσος του ἔλαβε ταχέως λίαν σοβαρὸν χαρακτῆρα, ὥστε ἀπεφασίσθη ἡ ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποστολή του.

Ὁ Κλέων, ὥς υἱὸς ἐπιμεληθεὶς τὸν ἀρχηγόν του, τὸν συνώδευσε μέχρι Μασσαλίας, τὸν ἐπεβίβασεν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον μετὰ νέου Ἑλληνοῦ ἱατροῦ, ὅστις ἀνέλαβε νὰ τὸν νοσηλεύσῃ, καὶ ἀπῆλ-

θεν ἔπειτα εἰς Τεργέστην, ἵνα συνοδεύσῃ τὴν μητέρα του, ἀπερχομένην εἰς Βερολῖνον.

Ἡ κατάσταση τοῦ ἀσθενοῦς, ἅμα ἀφικθέντος, ἐφάνη βελτιωθείσα, καὶ καθ' ἑκάστην τὸν ἔβλεπον. Μοὶ εἶπε δ' ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἀπεφάσισε, καὶ μετὰ τὴν ἀνάρρωσίν του, νὰ μὴ ἀπέλθῃ εἰς Ἀμερικήν, θεωρῶν τὴν ὁδοιπορίαν, ὡς λίαν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ὑγείαν του· ὥστε ἔκτοτε ἤρξαντο αὐθις αἱ ἔφοδοι ἐπ' ἐμοῦ. Ὁ κ. Ἰ. Σπηλιωτάκης, Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἦλθεν ἐπανειλημμένως πρὸς με, ἵνα μὲ πείσῃ νὰ δεχθῶ τὴν ἀποστολήν.

Τὴν 8ην Μαρτίου δις ὁ Βασιλεὺς μ' ἐκάλεσε καὶ μοὶ εἶπεν, ὅτι ἡ τύχη φαίνεται ἀποφασίσασα ἐγώ, οὐχ ἦττον, ν' ἀπέλθω εἰς Ἀμερικήν, διότι, ἀφ' οὗ ἡ παραίτησίς μου ἐγένετο δεκτή, ἰδοὺ ὅτι ἡσθένησεν ὁ διάδοχός μου, καὶ ἤδη πατριωτικὸν καθήκον μοὶ ἐπιβάλλεται νὰ δεχθῶ. Εἰς ταῦτα ἀπήντησα, ὅτι ἐδυνήθην, ἵν' ἀποδείξω ἐκ νέου εἰς τὸν Βασιλέα τὸ ἄσκοπον τῆς ἀποστολῆς, καὶ τὸ ἀκατάλληλον τῆς ἐμῆς ἐκλογῆς, καί, μετὰ ὀλοκλήρου ὥρας συνδιάλεξιν ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων, ὁ Βασιλεὺς ἀπέληξεν εἰπὼν μοι ὅτι, ὅτε οἱ Ὑπουργοί, οἱ ἔχοντες τὴν εὐθύνην λέγωσι τὴν ἀποστολήν ἀναγκαίαν, δὲν δικαιοῦται ὁ ἴδιος νὰ τὴν ἀποκρούσῃ, ὅτι λυπεῖται μὲν διότι δὲν ἐστάλῃν πρὸς τινὰ τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, ἀλλ' ὅτι θέλω τὸν εὐχαριστήσῃ ἐὰν δεχθῶ, καὶ ὅτι, ἅμα τὸ ἀποφασίσω, θέλει ἀνυπερθέτως ὑπογράψῃ τὸ διάταγμα. Ἐγὼ δ' ἀποχωρῶν εἶπον ὅτι ἐλπίζω ἡ ἀνάρρωσις τοῦ Καλλέργη νὰ καταστήσῃ περιττὴν τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος συζήτησιν.

Ἐπεδήμει δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον εἰς Ἀθήνας ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Γαριβάλδη, ἐλθὼν, ὡς διέδωκαν, ἵνα ἰδῇ εἴ τι δύναται νὰ γίνῃ πρὸς ὀργάνωσιν σώματος Ἰταλῶν ἐθελοντῶν διὰ τὴν Κρήτην. Εἰς αὐτὸν ἐδόθη μέγα γεῦμα ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ τῶν Ξένων ὑπὸ πολλῶν, ἐν οἷς καὶ ἐγώ, ὡς Πρύτανις, καὶ ὑπὸ τῶν συνδαιτυμόνων κληθεὶς νὰ τὸν προσφωνήσω, τῷ ἀπέτεινα λόγους θαυμασμοῦ διὰ τὴν ἀνδρείαν τοῦ πατρός του, εὐγνωμοσύνης διὰ τὸν φιλελληνισμόν του, ἀλλ' οὐδὲν ἀνέφερον περὶ τοῦ σκοποῦ

τοῦ ἀποδιδομένου εἰς τὴν ἀποστολὴν του, διότι τὸ θέμα ἦν πολὺ λεπτόν, ὥστε νὰ θίξω αὐτὸ δημοσίᾳ ἐπὶ τραπέζης καὶ πρὸς ποτήριον οἴνου.

Τὸν Καλλέργην ἐπισκεφθεὶς τῇ 31 Μαρτίου, εὗρον αὐτὸν καλῶς ἔχοντα. Ἐκτοτε δ' ἡ ἀσθένεια αὐτοῦ ἐδεινώθη. Οὐχ' ἦττον ὅμως μετὰ δύο ἡμέρας ἦν ἔτι ἱκανῶς καλὴ ἡ κατάστασίς του, ὥστε πολλὰ νὰ μοὶ εἴπῃ περὶ τῶν περιποιήσεων, ἃς ὁ Κλέων τῷ ἐδαψίλευσεν, ὅτε ἡσθένει ἐν Γαλλίᾳ, καὶ πολλοὺς νὰ τῷ ἀποδώσῃ ἐπαίνους.

Ἀλλ' ἀμέσως τῇ ἐπιούσῃ μετ' ἀπορίας καὶ λύπης ἤκουσα ὅτι ἦν ἐτοιμοθάνατος καὶ τῷ ὄντι ἀπεβίωσε τὴν νύκτα ἐκείνην.

Ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων εἶχεν ἀφικθῇ εἰς Ἀθήνας ὁ ἡγεμὼν Ἰωάννης, θεῖος τοῦ Βασιλέως, καὶ τῆς ἐλεύσεώς του ἡ αἰτία, ἄγνωστος εἰς τὸ κοινόν, σκοπὸν εἶχεν, ὥς μετ' οὐ πολὺ ἐφάνη, ν' ἀντικαταστήσῃ, ὥς ἀντιβασιλεύς, τὸν Βασιλέα ἀπερχόμενον, ἵνα νυμφευθῇ. Τῇ 4ῃ Ἀπριλίου ἀπῆλθον εἰς τ' Ἀνάκτορα καὶ μετὰ παρουσίασεν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ἡγεμόνα. Τῇ δ' ἐπαύριον ἦλθεν ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ θείου του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ ἐγώ, ὥς Πρύτανις, τοὺς ἐδέχθην καὶ τοὺς προέπεμψα.

Ἡ δὲ ἐννάτη Ἀπριλίου ἦν ἡ ἡμέρα τῆς κηδείας τοῦ Καλλέργη καὶ μετ' αὐτὴν ἀνῆλθον εἰς τ' Ἀνάκτορα πρὸς ἀποχαιρετισμόν, ἀναχωροῦντος τοῦ Βασιλέως. Μοὶ εἶπε δ' ἡ Α. Μ. ὅτι, ἀφ' οὗ μέχρι τοῦδε ἐνέδωκεν εἰς ἐμὲ καὶ διώρισεν ἀντ' ἐμοῦ τὸν Καλλέργην εἰς Ἀμερικὴν, τοῦ θανάτου ἤδη αὐτὸν ἀναρπάσαντος, ἐπέμενε καὶ ἐγὼ νὰ ἐνδώσω καὶ δεχθῶ τέλος τὴν προσφερομένην μοι θέσιν. Εἰς τὴν ἐπιμονὴν ταύτην τοῦ Βασιλέως ἐνόμισα ἄτοπον νὰ ἀντιστῶ περαιτέρω. Ἐδέχθην λοιπὸν καὶ τὸ διάταγμα αὐθημερὸν ὑπεγράψω.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, μεταβὰς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ ἀπαντήσας ἐκεῖ τὸν ἡγεμόνα Ἰωάννην, τὸν ἐξενάγησα εἰς αὐτήν.

Τὴν ἐπιούσαν δέ, τοῦ διορισμοῦ μου γενομένου γνωστοῦ, συνεκάλεσα τὴν σύγκλητον τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀνέθηκα τὴν Πρυτανεῖαν εἰς τὸν Προπρύτανιν. Ἐπειδὴ δὲ διετελοῦμεν εἰς

τάς διακοπὰς τοῦ Πάσχα, δὲν ἔσχον ἀφορμὴν ν' ἀποχαιρετήσω τοὺς φοιτητάς.

Τῇ 14ῃ Ἀπριλίου ἔδωκα τὸν ὄρκον μου, ὡς Πρέσβυς, ἐνώπιον τοῦ Ἀντιβασιλέως, ὅστις φιλοφρονέστατα προσηνέχθη πρὸς ἐμέ. Τῇ δ' ἐπαύριον μετέβην ν' ἀποχαιρετήσω τοὺς κ. Ὑπουργούς, οὓς εὔρον συνηγμένους εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον. Ἐπειδὴ δὲ γραπτὴν ὁδηγίαν οὐδεμίαν εἶχον λάβει, τοὺς παρεκάλεσα νὰ μ' εἴπωσι τί κυρίως προσδοκῶσι παρ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς μου, καὶ μοὶ ἀπήντησαν ὅτι περιμένουσιν ἰδίως πολλὰ ὕλικά ὠφελήματα, ἐν οἷς καὶ τὴν διάθεσιν πλείστων μετοχῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Δανείου, καὶ προσέτι τὴν ἀγορὰν δύο ἢ πλειόνων πλοίων πρὸς καταρτισμὸν τοῦ ναυτικοῦ ἡμῶν.

Ἐκ τούτων μόνην τὴν τελευταίαν ἐντολὴν ἔκρινα διακεκριμένην καὶ ἰδίας προσοχῆς ἀξίαν, διότι, καθ' ὅσα ἐγνώριζον περὶ Ἀμερικανῶν, ἡ αἰσθηματικὴ ἐλευθεριότης δὲν χαρακτηρίζει κυρίως αὐτούς, μετοχὰς δὲ δανείων λαμβάνουσι μόνον, ὅτε, καλῶς ὑπολογίσαντες, τὰς εὐρίσκωσι λίαν προσοδοφόρους. Παρεκάλεσα, ἐπομένως, τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν (ὅστις ἦν ὁ Δημ. Γρίβας) νὰ μοὶ εἴπῃ τίνων πλοίων ὑπῆρχε κυρίως ἀνάγκη, καὶ ὅποια ἔπρεπε νὰ ἐπιζητήσω.

«ὦ καὶ σὺ» ἦτον ἡ ἀπάντησις. «Αὐτὰ τὰ ἡξεύρεις καλῆτερα ἀπ' ἐμέ. Τί μ' ἐρωτᾷς;»

Καὶ ἄλλην δὲν ἐδυνήθην νὰ λάβω.

Ἀπόπλους εἰς Ἀμερικὴν.

Τῇ δ' ἐπαύριον, 18ην Ἀπριλίου, ἥτις ἦν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, κατέβην εἰς Πειραιᾶ, καὶ ἀπέπλευσα ἐν ἄκρᾳ γαλήνῃ τῇ 8ῃ τὸ πρῶτ' ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ πλοίου, τῆς **Ἀθηνᾶς**, διοικουμένης ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Σακτούρη. Μετὰ τούτου δὲ συνδιελέχθη περὶ τῶν πλοίων καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ φωτίσῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος, περὶ οὗ ὁ Ὑπουργὸς οὐδὲν εἶχε νὰ μοὶ εἴπῃ. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ κ. Σακτούρης, ὡς ἀνὴρ ἐν γνώσει τυγχάνων τῶν ἀναγκῶν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ ἰδίως τοῦ ἡμετέρου.

